

## Особливості контролю та відповідальності у сфері містобудівних правовідносин

*Микола Онисковець,*

*аспірант кафедри Теорії та історії держави і права,  
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,  
e-mail: onyskovec.kolya@gmail.com,  
ORCID: 0000-0002-9505-3644*

Найбільш проблемними правовими засобами забезпечення законності у сфері містобудування виступають юридична відповідальність як суб'єктів містобудування, так і органів державної влади; а також процесуальне забезпечення містобудування, яке передбачає розроблення процедур, які б враховували спеціальні вимоги, визначені умовами містобудівної діяльності.

Засобом забезпечення законності є здійснення контрольної діяльності. Слід зазначити його досить широкий зміст, оскільки це поняття охоплює всю різноманітність діяльності органів державної влади, спрямовану на: отримання інформації про стан справ на підконтрольному об'єкті; виявлення, припинення, а також попередження правопорушень на контрольованій території [1].

Розгляд звернень приватних осіб в адміністративному порядку (як засіб забезпечення законності) фактично є однією з форм і методів застосування контролю. Застосування адміністративного судочинства також можна розглядати як одну із форм контролю – судовий контроль. Дослідження розкриває найбільш складні проблеми щодо розгляду звернень фізичних осіб та судового контролю у сфері містобудування. Тому щодо цих форм і методів державного контролю в містобудуванні необхідно проводити подальші дослідження.

Розмежовуючи адміністративний розгляд звернень приватних осіб та розгляд у порядку адміністративного судочинства, не можна не враховувати наукові розробки, в яких наведено характерні ознаки адміністративного юрисдикційного (позасудового) провадження: суб'єктами його здійснення є, в основному, суб'єкти адміністративного судочинства, органи виконавчої влади; врегулювання адміністративно-процесуальними нормами; відсутність детального структурування процесуальної форми (стадій) та деякі інші [2].

Юридична відповідальність у сфері містобудування історично склалася в межах загальних норм, без визначення відносин у сфері містобудування як окремого об'єкта відповідних порушень. Проте практично в усі часи спостерігалася тенденція до виділення окремих груп відносин у самостійний об'єкт. Зокрема, наголошено на окремому встановленні відповідальності за порушення вимог щодо мір і ваги в Київській Русі, аж до застосування смертної кари. Крім того, на початку ХХ століття (1903 р.) було встановлено кримінальну відповідальність за певний злочин у сфері будівництва, наприклад порушення порядку виконання будівельних робіт. Окремим об'єктом адміністративної відповідальності за радянських часів було визначено порушення будівельних норм і правил. Переслідування у сфері містобудування здійснювалося або

правоохоронними органами (наприклад, міліцією), або спеціалізованими органами контролю у сфері містобудування. Характеризуючи сучасний етап розвитку містобудівного законодавства, вчений пропонує розглядати будівельне право як підгалузь адміністративного права, що включає адміністративну відповідальність у сфері будівництва як один з інститутів цієї підгалузі [3].

Тому слід вказати на переважну адміністративну відповідальність у сфері будівництва як такої, що має свій особливий об'єкт, що свідчить про наслідки радянського регулювання цього соціального інституту. Проте ринкові відносини у цій сфері (на відміну від радянських часів) зумовлюють необхідність застосування більш жорстких засобів забезпечення законності з огляду на численні правопорушення у цій сфері, в тому числі через криміналізацію окремих діянь. Це підтверджує наведений історичний досвід, коли за порушення порядку ведення будівельних робіт була запроваджена кримінальна відповідальність.

Щодо притягнення до юридичної відповідальності, то автори Концепції державного управління у сфері містобудівної діяльності на 2019-2030 роки цьому питанню не приділяють безпосередньої уваги. Проте є й інші сфери законності, зокрема законність притягнення до відповідальності: запровадження ефективних засобів громадського контролю за діяльністю органів державної влади у цій сфері; удосконалення засобів відшкодування власниками землі шкоди, завданої внаслідок обмежень права користування нею; забезпечення права скаржника бути присутнім під час перевірки, якщо її розпочато за його заявою; запровадження юридичної відповідальності за недотримання гарантій участі громадськості у прийнятті рішень у сфері містобудування тощо.

**Ключові слова:** містобудування; відповідальність; особливості контролю; сфера містобудування; будівництво.

### Список використаних джерел

1. Великий енциклопедичний юридичний словник. Ю. Шемшученко. К.: Видавництво «Юридична думка», 2012. 1020 с.
2. Ленівський Р. Законність і правопорядок в Україні: адміністративно-правові засоби забезпечення: дис. ... канд. 12.00.07. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»; Нац. авіації. ун-т. Київ. 2018. 187 с.
3. Стукаленко О. Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі : моногр. К.: Центр учбової літератури. 216. 376 с.
4. Концепція державного управління у сфері містобудівної діяльності. Збірник аналітичних матеріалів. Київ: 2019. 365 с.